

ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ НАВЧАТИСЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ В УМОВАХ НУШ

*Коберник Г. І. – професор кафедри теорії
початкового навчання Уманського державного
педагогічного університету імені Павла Тичини*

Необхідною умовою неперервної освіти є вміння вчитися впродовж життя, під яким розуміється здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання [3].

Щоб сформувати зазначені вище якості, нова українська школа має створити нові механізми, правила, процедури, нову культуру управління співпраці. Сам учитель має працювати по-новому.

З дошкільного навчального закладу починається формування особистості, члена суспільства «освіченого загалу, високої культури, і рівних можливостей» [3]. Ми не можемо бути задоволеними отриманням обсягу шкільних знань. Нова українська школа має готувати майбутнього громадянина України до успішної самореалізації в житті, який в найближчій перспективі стане найуспішнішим на ринку праці, і все це завдяки вмінню критично та логічно мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями.

Випускник загальноосвітньої школи має бути інноватором, який «здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя» [3].

А так як у навколишньому світі та розвитку економіки відбуваються швидкоплинні зміни й особистості кілька разів за своє життя треба вносити

корективи у свої знання, оновлювати їх новими здобутками, результатами нових досліджень, то неперервна освіта, вміння вчитися, працювати з новою інформацією є однією з основних умов її продуктивного життя.

Щоб сформувати в особистості вміння здобувати освіту впродовж життя, нова українська школа, насамперед, має бути орієнтована на учня, створити відповідне сучасне освітнє середовище, яке б включало вмотивованого вчителя, партнерську навчальну взаємодію учня як з педагогом, так і з іншими учнями та виховання на цінностях.

Створення партнерської навчальної взаємодії ефективно в умовах інтерактивного навчання. Організація навчальної роботи в парах, малих групах сприяє реалізації основних принципів «педагогіки партнерства». У процесі навчання спільно розв'язувати завдання, педагог, на основі критичного мислення, має можливість формувати доброзичливість, взаємоповагу, позитивне ставлення учасників навчального процесу один до одного, довіру у відносинах та повагу до думок партнера по групі, добровільність прийняття рішень, обов'язковість виконання домовленостей та ін.

На думку М. В. Кларіна, в теорії та практиці неперервної освіти особливий акцент робиться на освіті дорослих поза межами базової освіти: оволодіння й підвищення професійної кваліфікації; перепідготовка під час зміни професії; освіта у процесі адаптації до соціальних і виробничих умов, що постійно змінюються; освіта дозвілля тощо.

Дослідження вчених різних країн в галузі педагогіки свідчать, що у деяких країнах діють регіональні, національні та міжнародні центри, які розробляють проблематику і координують програми й інформаційний обмін з питань неперервної освіти (переважно щодо освіти дорослих).

На думку ряду науковців з галузі неперервної освіти, неперервна освіта – це процес, що складається з базової й подальшої освіти, передбачає на другому етапі послідовне чергування навчання в системі спеціально створених освітніх закладів з професійною діяльністю. Процес формування

особистості в системі неперервної освіти складається з двох основних етапів: 1) базова освіта – підготовче навчання та виховання, що хронологічно передуює діяльності індивіда у професійній сфері; 2) після базова (післядипломна) освіта – подальше навчання та виховання, поєднані з практичною діяльністю у сфері суспільного виробництва.

Соціальне замовлення суспільства стимулює як практичну діяльність (вдосконалення організаційних структур), так і трансформацію педагогічних теорій відповідно з особливостями розвитку світового співтовариства, конкретної країни і конкретно пережитого періоду часу. Сучасне покоління має бути гнучким до динамічних процесів суспільства та економіки. Не може людина в процесі здобуття базової освіти у ВНЗ освоїти знання, які будуть необхідними, для виконання всіх завдань та розв'язання будь-яких проблем що зустрінуться на її життєвому шляху. Особа має оволодіти компетенціями, які допоможуть самостійно віднайти, проаналізувати та відібрати в будь-який момент необхідну інформацію й застосувати її до ситуації, яка виникла перед ним.

Та все ж таки ми схильні до думки, що основний акцент у процесі підготовки майбутнього фахівця має робитися на формуванні вміння самостійно продуктивно працювати з різними інформаційними джерелами для відбору та застосування актуальної цьому етапі інформації. Тому, при вивченні всіх дисциплін, які передбачені навчальним планом з підготовки фахівців різних профілів, слід це враховувати. Адже нинішніми навчальними планами ЗВО відводиться значна кількість годин на самостійну роботу студентів і часто викладачі не знають, як організувати її, які питання винести на самостійне опрацювання, в якій формі перевірити їх чи в якій формі студенти мають прозвітувати про їх виконання. Звичайно, це вимагає від викладача прояву творчості. Адже все, що нове, не є відомим, звичним. Та все ж стрімкі суспільно-економічні зміни цього вимагають.

Якість підготовки особистості до неперервної освіти підвищиться, якщо в освітньому процесі та управлінні закладами освіти буде наскрізне

